

համար իր ազգային գոյութիւնը որուն կը պատուար այդ բերտ ձուլման փորձը, ու պաշտպանելու համար ազատութեան սիրգորները զոր ոտնակոխ ընել կ'ուզէր Արեւելեան բւնապետութիւնը: Պայքարը, զոր հետաքարքս սկսած էր Վարդան, շարունակութեամբ երկայն տարւեց, եւ յազգեկաւ ազատութեան դատին յայտնանակին, որ եւ եղաւ արեւմտեան բաղադրակրթութեան յաղթանակը Ասիոյ մէջ: Ստամբուլեաներն ու իրենց զօրութիւնը շատոնց ի վեր անհետացած են, ու հայ ժողովուրդը դեռ կանգուն է, անկող պահած իր լեզուն, իր կրօնը, իր աւանդութիւնները եւ իր բուռն սէրը ազատութեան: Ստամբուլեաներն այլ եւս գոյութիւն չունին, բայց միշտ գոյութիւն ունի արեւելեան բունապետութիւնը: Ցաղկերտ այսօր ուրիշ աշունակ մը կը կոչուի, եւ դուք գիտէք թէ նոր ցաղկերտը իր նախորդը անհունապէս գերազանցեց վայրագութեան մէջ: Այս դուք գիտէք նաեւ թէ անոր քստմունքի լուծին տակ ստաւապող ժողովուրդներէն ոչ մէկն այնքան անաւորապէս չէ չարարուած որքան հայ ժողովուրդը:

Ու հայութիւնը որդի գաղութիւնի մարտի բռնութիւնը կրցն ու դեռ կը կրէ որովհետեւ բողոքեց այն ստրկութեան անհանդուրժելի պայմաններուն դէմ զոր արքայական ընծիքը իրեն վրայ կը բեռնէր, այն անարարութեանց դէմ որով աստիճանակաւորէն կը խեղդուէր ինքը, այն բոլոր ծանր նարտածներուն դէմ որ կը տրուէին իր արժանապատուութեանը, իր անունն անկապաւելի իրաւունքներուն: Իր պայքարը. անաւորապէս անհրաժեշտ, դժգոյի կեալ, եւ ցարդ աղէկաներու միայն յանձնեցաւ. բայց հայ ժողովուրդը հաստատ համոզուած է որ իր հեղեփէն թէ մտած արեւելք ամուլ պիտի չմտայ եւ թէ ազատութեան դատը անգամ մը եւս պիտի յայտնանակէ, որովհետեւ պատմական անհրաժեշտութիւնն մըն է այդ:

Հայերը աշխարհակալ ձգտումներէ չէ որ մղուած են. ոչ մէկուն շահերուն վնասել չէ իրենց նպատակը. կ'ուզեն որ իրենց պահանջները, որ օրինաւոր են նկատուած Պերլինի դաշնագրով եւ անկեղբ բոլորած միջազգային բոլոր որոշմանաբերով, լրջօրէն եւ ամբողջապէս գործադրուին. եւ իրենք համոզուած են թէ հայկական հարցին արմատական լուծումը, բուժով Սամանեան Պետութեան ամենէն ծանր վէրքերէն մին, օգտակար կրնայ ըլլալ այդ պետութեան ամբողջութեան եւ բաւալ Արեւելքի համար վերանորոգման թուականը:

Իսկ բոլորը, Պարսկներ, որ համաքուած էք այս իրիւնու տմարմբելու համար սքանչելի Պ. Ճէմա Պրայը, այդ պատկառելի վեներաբլ հայկական դատին եւ բոլոր արդար դատերու պաշտպաններուն, դուք բոլոր, եւրոպայի սրտին եւ ուղեղին ներկայացուցիչներ, որ անքան տարիներէ ի վեր մեր վեհամեծ ջանքերը կը թափէք փութակցիւր համար այս ազնիւ դատին արդար լուծումը, դուք մեզ կը կազուրէք մեր դժբաղդութեան մէջ ու մեզ կ'ամբապնդէք մեր հաւատքին մէջ դէպ ի մեր դատին անխուսփելի յաղթանակը:

Ուրախ եմ կարենալու ձեզ յայտնել այստեղ հայ ժողովուրդին խորին երակատագրութիւնը: »

Հաղկերոյնէն յետոյ հայ պատգամաւորները անմապէս ալ յայտնեցին Պ. Պրայսին իրենց յարգումն ու շնորհակալութիւնը: Պ. Պրայս ըսաւ անմեղմէ մէկուն հետեւեալ խոսքերը զոր օգտակար կը նկատենք բառ առ բառ կրկնել այստեղ.

« Այժմ ինչպե՞ս ցարդ՝ պիտի ընեմ ինչ որ կրեամ նպաստելու համար Հայոց կացութեան բարւոնման: Բայց մինչեւ որ Ռուսիա չապակցի մեր ջանքերուն, մեր ջանքերը չեն կրնար յաջողիլ. Իսպիս, Յրմանա եւ Անգլիա՝ միացած կրնան բան մը քնել Մակեդոնիոյ համար, բայց Հարասանի համար երեքը մեկանց չեն կրնար արմատական փոփոխութիւն մը յառաջ բերել՝ եթէ Ռուսիա հակադրուի. բայց յոս ունիմ որ Ռուսիա այլ եւս չպիտի հակադրուի »:

ՏՈՒՐԱՆ ԱՆԻՐԱՅԱՆԱՆ ԴՈՒՐԱԿԱՆԴԻՐ

Փետրուարի 21ի Զօրութեան իրիկունը, Փիլէյի սրահին մէջ, Տիրան Ալիքանան, ծանօթ հայ բարձրագոյնապարտը, սուա նուագահանդէս մը տրիկա Մոնթէ-Պարիս դաշնագրահարուհոյն աջակցութեամբ, Յայտապարտ կը բաղանար չորս ստաթներէ (Պիլոթին, Վալենթինի, Պրամար եւ Ժան Տէրիկ). ունա կրնգիրներ, որ բազմաթիւ էին, ջնդորին ծափահարեցին մեր երիտասարդ հայրենակիցը, որ իր տաղանդն ու հմտութիւնը ժամաւորապէս փայլեցրց Վալենթինիի հոյակապ կտորին մէջ:

ԳՐԳԵՐ

ԴՆԱՆԵՒԷՒ ՎՔԱՐԻԺԻՆԻ «ՍՈՒՐՈՐԻԻԿԵՐԻ»

Դանիէլ Վարուժան, որուն մէկ հոյակապ քերթուածը կը հրատարակենք մեր այս թիւով, ի յոյս ընծայած է բանաստեղծութեան հասարակ մը, որ սքանչալմամբ պիտի կարգացուի Վարուժան հայ բանաստեղծութեան ամենէն ինքնատիպ ու հզօր դէմքերէն մին ըլլալու կոչուած է: Իր հատորին վրայ աւելի մանրամասնորէն պիտի խօսինք մեր յարգ թիւով:

Գինը փափաքողները կարող են զինիլ Ա. ճակիէի խմբագրութեան. — Կին 1 ֆր.

L. GÉRANT: FRÉDÉRIC MACLER

Imp. D. DOGHMAMADIAN
18, Rue des Gobelins, Paris.